

DEN NORSKE KIRKE
Arendal kirkelige fellesråd

MØTEINNKALLING

Arendal kirkelige fellesråd

Møtested: Kirkevergens kontor - Stort møterom	Dato: 04.03.2026	Tid: 18:00
---	------------------	------------

Innkalte

Kristen Bjormyr	Leder
Torgeir Fossestøl	Nestleder
Elisabeth Lilleholt	Medlem
Hans Andreas Hansen	Medlem
Tom Tjensvold Knutsen	Medlem
Tone Jørgensen Dahlsveen	Medlem
Jorunn Raddum	Biskopens representant
Steinar Ostermann	Kommunal representant
Bjørg Løhaugen	Kirkeverge
Arnold Lundvall	Sekretær

SAKSLISTE MED SAKSDOKUMENT

Saksnr	Tittel
1/2026	Innkalling og saksliste 04.03.2026
2/2026	Møteprotokoll 10.12.2025
3/2026	Årsmelding og regnskap 2025
4/2026	Tromøy kirkegård - navnet minnelund
5/2026	Energibruk - oversikt pr. 2025
6/2026	Øyestad kirkegård
7/2026	Valg av kirkeverger til digitaliseringsutvalg
8/2026	Orienteringssaker 04.03.2026

Kristen Bjormyr
Leder

Arnold Lundvall
Sekretær

2026/1 Innkalling og saksliste 04.03.2026

Innstilling

Arendal kirkelige fellesråd godkjenner innkalling og saksliste for møtet 04.03.2026.

Utredning

Innkalling og saksliste for møte i Arendal kirkelige fellesråd 04.03.2026 legges frem for godkjenning.

2026/2 Møteprotokoll 10.12.2025

Innstilling

Arendal kirkelige fellesråd godkjenner den fremlagte protokoll for fellesrådets møte 10.12.2025.

Utredning

Vedlegg: Forslag til møteprotokoll sendt ut tidligere og ligger vedlagt.

Møteprotokoll for fellesrådets møte 10.12.2025 legges fram for godkjenning.

2026/3 Årsmelding og regnskap 2025

Innstilling

Arendal kirkelige fellesråd godkjenner "Årsmelding 2025" for Arendal kirkelige fellesråd.

Driftsregnskap viser et "netto driftsresultat" på norske kr. -3 266 052 etter "sum driftsutgifter" på norske kr.45 982 491 og "sum driftsinntekter" på norske kr. 45 924 405.

Avsetningene i drifts og investeringsregnskapet inkluderer finansiering av ikke fullførte prosjekter som ved gjennomføring tas inn igjen i investeringsregnskapet.

Utredning

Årsmeldingen for 2025 er klar og fremmes for Fellesrådet til behandling.

Meldingen har som mål å gi en samlet oversikt over driften i fellesrådet og den økonomiske situasjonen. I tillegg beskrives personalsituasjonen, sykefravær og arbeidet med HMS.

Regnskapet ble avgitt 22 februar 2026. Dette legges frem i Fellesrådets møte 4. mars, som er innenfor regnskapsforskriftens frist, 20. mars.

Årsmeldingen inneholder beskrivelser av situasjonen på gravplasser og i kirker, hvor det er redegjort for tiltak som er gjennomført og evt. tiltak som det er behov for.

Avslutningsvis beskrives satsinger innen IKT og situasjonen vedr. trosopplæring. Nøkkeltall for kirkelig virksomhet finnes sist i årsmeldingen.

Vurdering

Årsmeldingen gir et bilde av Fellesrådets drift i 2025, på et overordnet nivå. Detaljer for menighetenes arbeid finnes i egne årsmeldinger som de lager.

Oppsummert kan sies at det i Fellesrådet driftes god med mange dyktige medarbeidere. Økonomien forvaltes forsvarlig og nøkternt, i en krevende økonomisk situasjon.

2026/4 Tromøy kirkegård - navnet minnelund

Sammendrag

Arbeidet med minnelund på Tromøya har blitt vesentlig forsinket i forhold til opprinnelig plan. Statsforvalteren i Vestfold, som skal godkjenne planene, har stilt en rekke spørsmål og bedt om flere opplysninger før de kan ta stilling til planene. Det jobbes for tiden med å imøtekomme disse.

Ved utarbeidelse av mer detaljerte planer, må det tas stilling til spørsmål som minnesmerkes utforming, benker, blomster og tilsvarende.

Fellesrådet bes nå om å godkjenne forslaget om minnesmerke i stein, og utforming av minnelunden slik den er tegnet etter siste drøftinger.

Innstilling

Fellesrådet godkjenner tegninger som er fremlagt, og ber kirkevergen utarbeide ferdige plandokumenter og tegninger for endelig avgjørelse hos kommune og Statsforvalter.

Utredning

Fellesrådet hadde i august 2025 til behandling en sak om navnet minnelund på Tromøy kirkegård (sak 2025/27). Saken var en redegjørelse for planlagte tiltak, som går et par år tilbake i tid, og hensikten var å informere sittende Fellesråd om tiltaket.

I forbindelse med saksbehandlingen i august var det også en befaring av området.

I juni 2025 ble det sendt søknad til Arendal kommune om tiltaket og samme måned ble plandokumentene også sendt Statsforvalteren for godkjenning.

Arendal kommune har gitt tilbakemelding om at de først vil behandle søknaden når statsforvalteren har gitt sin godkjenning til planene.

Medio november fikk vi svar fra Statsforvalteren med en rekke spørsmål og behov for ytterligere beskrivelser av tiltakene. Blant annet ba Statsforvalteren om *"målsatt detaljplan for minneplassen med markering av benker, minnesmerke og ordning for sorguttrykk"*.

Kirkevergens vurdering var at vi ønsket en godkjenning på tiltaket ut ifra eksisterende planer, og at detaljer som type busker og benker kunne beskrives i en runde nr. 2. Dette for å komme i gang med grunnarbeidet, mens vi utarbeidet de siste detaljene.

Statsforvalteren vil imidlertid ha alt av detaljer tilgjengelig, før de behandler tiltaket. Vi måtte derfor gå en ny runde med arkitekt og blant annet komme nærmere en avgjørelse vedr minnesmerke.

Vi har bistand fra Stærk og co i saken, og de hjelper oss med de resterende tegningene. Disse vil bygge på skisser fra arkitekt Johann Carlos Auestad som bisto Fellesrådet både i 2023 og har vært involvert nylig for utforming av gravplass og minnesmerke.

I skissene som nå foreligger er urnegraver og urnefelt flyttet på. Statsforvalteren hadde anmerkning til sti / vei, og denne er i de siste tegningene gjort om. Urnefeltet er flyttet ned og nærmere veien, mens urnegravene nå ligger mot sør og lengst unna veien. Plassering av minnesmerke er tilsvarende første utkast.

Minnesmerke som var tegnet i opprinnelig skisse fra 2023, var i Corten-stål. Da vi ba arkitekt om å jobbe videre med denne, ble vi anbefalt å bruke annet materiale blant annet på grunn av bestandighet. Forslaget som nå foreligger er derfor av stein, etter at flere ulike materialer er vurdert.

Vurdering

Behovet for minnelund og utvidelse av Tromøy kirkegård har over tid vært kjent. Det er Tromøy som på sikt, har mest begrenset kapasitet for fremtidige gravsteder. Tromøy har ingen minnelund, og det er uhensiktsmessig å gravlegge urner i kistegraver, slik løsningen er i dag.

Minnelundene andre steder i Fellesrådet har vært attraktive og hyppig valgt, og det jobbes for å etablere slike flere steder.

Statsforvalteren i Vestfold skal godkjenne planene før kommunen fatter vedtak om igangsetting. For å imøtekomme statsforvalterens spørsmål og krav, må flere detaljer vedr. minnelunden tas stilling til, blant annet minnesmerke.

Da utforming av minnesmerke ble drøftet, var ulike materialer aktuelle. Stål, eik, stein og resirkulerte gravstøtter. Administrasjonen endte med å be om at løsningen med corten-stål ble tegnet ut for ferdig skisse. I de påfølgende drøftingene med arkitekten ble materialvalget problematisert. Langs kysten har dette stålet usikker levetid fordi stålet kan få problemer med å stabilisere seg. Dette vil kreve svært tykk plate med stål, som igjen kan være vanskelig å skaffe, forme og gi det buede uttrykket som ønskes. Dette vil gi en økt kostnad. Det vil også kunne være krevende å finne minneplater som ikke reagerer og påvirker Corten stålet når de skal henges opp. Det vil kunne være behov for gummi imellom for å fange opp dette. En budet ståplate vil ha behov for solid støtte bak, for å stå godt i vind og vær..

Ved valg av stein, får vi et minnesmerke som holder seg over svært mange år. Å bygge med trygghet for at dette holder over tid, er viktig både i et miljøaspekt, men ikke minst fordi området som en minnelund er, ikke bør jobbes i mer enn høyst nødvendig. Stein er tilnærmet vedlikeholdsfritt og står støtt i vinde og vær. Det er ikke kommet noen anmerkninger til oppføringene på andre minnelunder i kommunen, når fellesrådet har valgt stein som bakgrunn for minnevegg.

Corten-stål er forholdsvis nytt i Norge, men brukt en rekke steder både som utsmykking og i bruksgjenstander. Ideen med å bruke dette på minnelunden, kom fordi det er benyttet andre steder i raet på Tromøya. Da i mindre konstruksjoner. Kirkevergen tror at Corten-stål vil slå godt an hos mange, men at det har et uttrykk som kan skape klart mer diskusjon enn andre materialer. Stein vil passe godt inn i området, som er preget av stein fra morènen.

Eik er også et flott materiale som vil gli godt inn i omgivelsene på Tromøya. Dette er forkastet, da det vurderes som mye mer krevende i forhold til vedlikehold, sammenlignet med stein.

2026/5 Energibruk - oversikt pr. 2025

Sammendrag

Fellesrådet har bedt om en orientering om strømforbruk både i kirker og de andre lokalene som fellesrådet forvalter.

Den følger vedlagt saken og viser forbruk over en periode fra 2021 - 2022 til 2025-2026. Det er i tillegg angitt hvilke tiltak som er gjort de ulike stedene.

Innstilling

Arendal kirkelige fellesråd tar oversikt over strømforbruk til orientering.

Utredning

Arendal kirkelige fellesråd har etterspurt en sak om strømforbruk i kirker og andre bygninger som fellesrådet har ansvaret for.

Vedlagt sakspapirene til fellesrådet er en skjematisk oversikt over forbruk av strøm for 3 perioder. Det er også angitt endringer som er gjort senere år for å redusere strømforbruket.

Strøm er en stor kostnad for fellesrådet og det jobbes kontinuerlig med å redusere forbruket. Både ved å sette ned temperaturen, men også ved å endre varmekilder og bruke mer energieffektive løsninger. Dette er et pågående arbeid.

Det er installert SD anlegg i flere kirker, noe som skal bidra til bedre utnyttelse av strømmen. Det jobbes med å installere dette i Bjorbekk kirke i disse dager, og i løpet av 2026 vil det også bli etablert i Stokken kirke.

Vurdering

Både i et kostnadsperspektiv, men også i et miljøperspektiv er det viktig å ha fokus på energiforbruk og jobbe for å redusere dette.

Våre 11 kirker er alle gamle bygg som er bygget både med andre varmekilder enn det som brukes i dag og ut ifra helt andre arkitektoniske hensyn enn god varmeutnyttelse. Kravene til komfort er også endre i dag og flere forventer høyere temperatur, enn det som bygget er laget for.

I 2025 brukte fellesrådet mer enn 1,6 millioner i strøm, noe som var et lavere forbruk enn tidligere år. Klimatiske forhold har betydning og kan forklare at dette er noe mindre enn forutgående år, hvor vi har brukt mer enn 1,8 millioner på energi.

Det er mye penger som brukes på strøm, og dermed mye å spare på tiltak som reduserer forbruket. Dette har høy prioritet.

2026/6 Øyestad kirkegård

Sammendrag

Fellesrådet fikk i møte i desember 2025 en sak til behandling som omhandlet Øyestad kirkegård og omgjøring av gravplasser / gravfelt.

Vedtaket som ble fattet innebærer at et og et gravsted gjøres om, når festetiden utløper.

På de to feltene saken gjelder, V og W, er det til sammen 37 graver. Et gravsted forfaller i 2026 og kan da omgjøres, mens de neste som kan omgjøres forfaller i 2030.

Hele feltet vil først være omgjort i 2045, da siste gravlegging var i 2025.

Å omgjøre et gravfelt er lovlig, men da må det gjøres endringer i gravplassvedtektene. Dette er en større prosess, som blant annet krever offentlig høring.

Innstilling

Arendal kirkelige fellesråd opprettholder vedtaket fra desember 2025 hvor gravsteder på felt V og W omgjøres til urnegraver, når festetiden for kistegravlegging utløper.

Fellesrådet ber kirkevergen om å sette i gang prosessen med vedtektsendring, med sikte på full stengning av felt V og W.

Utredning

I Fellesrådsmøte 10. desember 2025 ble sak om omgjøring av gravfelt på Øyestad kirkegård, behandlet. (Sak 2025/43)

Vedtaket som ble fattet var:

"Med bakgrunn i gjeldende bestemmelser i Forskrift til lov om gravplasser, kremasjon og gravferd går Arendal kirkelige fellesråd inn for at gravfelt V og W på Øyestad kirkegård forvaltes slik at alle graver i fremtiden benyttes til urner.

De gravene som i dag har festeavtale på kistegrav, endres ved fornyelse til urnegraver. Alle nye festeavtaler gjøres gjeldene for urnegrav"

Ordlyden i dette vedtaket betyr ikke at feltene V og W stenges for gravlegging med kister, men at hvert enkelt gravsted omgjøres når ny festeavtale skal inngås. Det betyr at det fremdeles kan komme kistegravlegging på disse feltene, hvis fester ønsker det. Det er i dag 37 graver som må omgjøres. En har en festeavtale som forfaller i 2026, de neste som forfaller er i 2030. Så vil omgjøring skje år for år fremover, etter hvert som festeavtalene utløper. Siste forfall av dagens festeavtaler går ut i 2045. Det vil med andre ord først bli i 2045 at feltene som helhet er omgjort.

Ordlyden "... **endres ved fornyelse**" har denne betydning og er ikke en fullstendig omgjøring av et helt felt. Men gir kirkevergens gravplassforvaltere mulighet til å omgjøre - når en festeperiode utgår.

Lokal gravplassmyndighet kan kun vedta stengning for enkeltgrav for kistegravlegging. Ikke for hele felt. Når det gjelder stengning av hele eller deler av gravplassen slik intensjonen var i denne saken, må det fastsettes i gravplassvedtektene.

Ved endring av vedtektene må prosedyrer for dette følges. Det må utarbeides ny forskrift for gravplass for Arendal kirkelige fellesråd, og disse må sendes på offentlig høring.

Etter at høring er gjennomført og innspill behandlet, må forskriften vedtas av Fellesrådet. Så skal forskriften publiseres på Lovdata.

Det er med andre ord en betydelig mer omfattende prosess som skal til for å stenge et gravfelt, enn enkeltgraver.

Vurdering

Fellesrådet får denne saken tilbake til behandling siden det er oppstått usikkerhet om hva vedtaket fra desember 2025, innebar. Og fellesrådets forståelse av vedtaket, da det ble votert.

Vedtaket medfører ikke en full stenging av feltene V og W for kistegravlegging, men en mulighet for å omgjøre et festeforhold når dette utløper. På sikt vil da alle gravene på feltene kunne bli omgjort til urnegraver.

Dersom vedtaket fra desember blir stående, vil det med stor sannsynlighet bli aktuelt med kistegravlegging på felt V og W, ut ifra oversikten som er laget. Full omgjøring ut ifra tidligere vedtak, vil først ha effekt fra 2045.

En mulighet er tett dialog med dagens festere, hvor det gis god informasjon om grunnforholdene og at det anbefales urnegravlegging eller annen løsning. For eksempel at annet gravsted på kirkegården tildeles, ved sterkt ønske om kistegrav. Slike løsninger er avhengig av at fester selv takker ja til løsningen.

Som beskrevet er omgjøring av et helt felt, en større prosess enn vedtaket som ble fattet av Fellesrådet i desember.

Grunnforholdene på Øyestad kirkegård er som kjent krevende, og det gjelder særskilt felt V og W som nå er til behandling. Her ble det ikke fylt opp jord da kirkegården for øvrig ble renoveret, og det er store vansker med grunnvannstanden.

Men det er også andre steder på kirkegården hvor grunnforholdene er krevende. Også der det ble fylt opp er det vansker med vann, og tiltak med drenering av ikke vist seg å ha ønsket effekt.

Øyestad gamle kirke har sin opprinnelse fra 1200 tallet. Kirken er endret og bygget om, før den brant i mai 1900. Det er grunn til å anta at det i tillegg til kirke også har vært gravplass i området rundt kirken, langt tilbake i tid.

2026/7 Valg av kirkeverger til digitaliseringsutvalg

Sammendrag

Det gjennomføres nå valg av kirkeverger til det nye digitaliseringsutvalget. Rollen er viktig for å ivareta fellesrådenes perspektiv i forhold til ønsker om sterk grad av sentralisering.

Alle fellesråd i Norge er bedt om å sende inn stemmer innen 5. april.

Nominasjonskomiteen har lagt frem en innstilling, men fellesrådet står fritt til å stemme på andre kandidater i oversikten av kirkeverger som har sagt seg villige til å inneha vervet.

Innstilling

Arendal kirkelige fellesråd følger nominasjonskomiteens innstilling og avgir følgende stemmer:

Mette Svanes, kirkeverge i Bergen
Kjell Inge Nordgård, kirkeverge i Trondheim

Line Langseth Bakkum, kirkeverge i Gjøvik
Gunnar Bjorland Stone, kirkeverge i Sola

Monica Finden, kirkeverge i Aurland.

Utredning

Kirkerådet har sendt ut informasjon om valg av kirkeverger til det nye digitaliseringsutvalget.

Arendal kirkelige fellesråd har tidligere sendt inn høringsuttalelse om opprettelse av dette utvalget, og nå skal sammensetningen på plass.

Alle fellesråd kan avgi stemmer. Frist for stemmegiving er 5.april.

Det skal velges 5 faste medlemmer og til sammen 5 varamedlemmer. Nominasjonskomiteen har foreslått kandidater, og sammensetningen er hentet fra større, mellomstore og fra små fellesråd. (Se vedlegg)

Vurdering

Digitaliseringsutvalget kan bli et sentralt organ i årene fremover, i forhold til en stadig mer digital tid og ikke minst sett opp mot kirkerådets ønsker om større grad av sentralisering av systemer i Den norske kirke.

Kandidatene som velges får en viktig rolle med å ivareta perspektivene fra fellesrådene, og samtidig se hvilke gevinster sentralisering kan gi.

Kirkevergen i Kristiansand er innstilt som en av to varamedlemmer fra store fellesråd mens kirkevergen fra Lindenes er innstilt som varamedlem for mellomstore fellesråd.

Fellesrådet kan avgi totalt 5 stemmer. En mulighet er at nominasjonskomiteens innstilling følges.

Alternativt kan fellesrådet tenke lokalt, og gi stemme til de lokale kandidatene fra Agder bispedømme.

2026/8 Orienteringssaker 04.03.2026

Innstilling

Arendal kirkelige fellesråd tar de fremlagte referatsakene til orientering.

Utredning

Orienteringer
Nytt fra prosten
Trefoldighetskirken
Personal
Organistkontor på Tromøy menighetscenter
Nye kontorlokaler - kirkevergen
Skriftlig redegjørelser – valgbarhet. Ref. møte 10.12.2025